

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

SAB390

Predefinert informasjon

Startdato:	03-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Sluttdato:	15-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 SAB390 1 O 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	308
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Mellom to verdener: Utfordringer i møtet mellom barnevernet og minoritetsfamilier
Antall ord *:	7673

Sett hake dersom Ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *: Ja
Inneholder besvarelsen Nei
konfidensielt
materiale?:

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
uitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 95
Andre medlemmer i gruppen: Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Mellom to verdener: Utfordringer i møtet mellom
barnevernet og minoritetsfamilier

Between two worlds: Challenges between Child Welfare
Services and minority families

Kandidatnummer: 308

Bachelor i Sosialt arbeid

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Institutt for velferd og deltaking, Bergen

15.05.2023

Antall ord: 7621

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

Abstract

This bachelor's thesis is about Child Welfare Services work with ethnic minority families in Norway. I have explored how different cultural understandings and child-rearing practices can pose challenges when working with minority families. The research question for this thesis is: "What challenges can arise in the encounter between Child Welfare Services and ethnic minority families?"

The method I have chosen in this thesis is a systematic literature review. The included research articles reveal recurring key challenges such as cultural differences, language barrier, and different child-rearing practices in encounter between Child Welfare Services and minority families. Based on these main challenges, the thesis will examine how the cultural perspectives of the child welfare worker, cultural differences, lack of a common language and the use of interpreters can be challenging. Further on, the thesis will outline the challenges that may arise from having too much or too little focus on culture.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
1.1 <i>Bakgrunn og sosialfaglig relevans</i>	4
1.2 <i>Problemstilling og avgrensning</i>	5
1.3 <i>Sentrale begreper</i>	5
1.3.1 <i>Etniske minoriteter</i>	5
1.3.2 <i>Barnevernet</i>	5
1.3.3 <i>Etnosentrisme</i>	6
2. Teori	7
2.1.0 <i>Kultur</i>	7
2.1.1 <i>Kulturkompetanse</i>	7
2.1.2 <i>Kulturforståelser</i>	8
2.2 <i>Bourdieu's maktforståelse</i>	9
2.2.1 <i>Asymmetrisk maktforhold/ ujevnheter i makt mellom profesjonsperson og brukere</i>	10
2.3 <i>Individualistisk og kollektivistisk syn på barneoppdragelse</i>	11
3. Metodebeskrivelse	12
3.1 <i>Systematisk litteraturstudie</i>	12
3.1.1 <i>Søkeprosess</i>	12
3.1.2 <i>Valg av søkeord</i>	13
3.1.3 <i>Inklusjon- og eksklusjonskriterier</i>	13
3.1.4 <i>Datainnsamling</i>	14
3.2 <i>Presentasjon av litteratur</i>	16
3.3 <i>Kildekritikk</i>	17
3.4 <i>Tematisk analyse</i>	18
4. Funn og drøfting	19
4.1 <i>Betydningen av ulike syn på barneoppdragelse</i>	19
4.1.1 <i>Individualistisk mot kollektivistisk oppdragelsesstil?</i>	19
4.1.2 <i>Barnevernsarbeiderens kulturforståelser</i>	21
4.1.3 <i>Kulturelle og strukturelle faktorerens betydning</i>	25
4.2 <i>Kulturalisering i barnevernsarbeid</i>	27
4.3 <i>Språk som utfordring</i>	28
5. Avslutning	30
6. Referanseliste	31
Vedlegg 1	34
Vedlegg 2	35
Vedlegg 3	36

1. Innledning

Norge regnes i dag som et flerkulturelt samfunn med økende mangfoldighet i befolkningen. Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det i dag er 877 227 innvandrere i Norge, hvorav 371 158 av disse har landbakgrunn fra Asia og Afrika (SSB, 2023). Innvandrere som ankommer Norge, kan ofte møte utfordringer relatert til kulturelle ulikheter og diskriminering. Det norske barnevernet har lenge vært i kritisk søkelys i møte med innvandrereforeldre og andre minoritetsbakgrunn, både i Norge og internasjonalt. Ord som «kulturell ufølsomhet» har blitt benyttet for å beskrive barnevernet i noen internasjonale medier (UIS, 2020). Legen Attiq skriver i Dagsavisen at «den flerkulturelle kompetansen blant barnevernsansatte bør økes, og de bør bli mer oppmerksomme på falske alarmer som bunner i kulturelle forskjeller», (Attiq, 2023). Oppgaven skal derfor ta for seg hvordan språk, kultur og ulike forståelser av god barneoppdragelse kan være utfordrende i møtet mellom barnevernet og etniske minoritetsfamilier.

1.1 Bakgrunn og sosialfaglig relevans

Som en person med to ulike etniske bakgrunner, har jeg alltid levd mellom to ulike kulturer, hvor språket, normene og verdiene kan skille seg fra hverandre, som kan gjøre det utfordrende i visse situasjoner. Jeg synes det er interessant å se hvordan kulturen vi er oppvokst med definerer en stor del av vår identitet, uten at vi særlig er bevisst over dette. I tillegg ønsker jeg som fremtidig sosialarbeider å kunne bidra med å hjelpe sårbare grupper, også minoritetsfamilier, og har med bakgrunn av dette valgt dette temaet for å få økt kunnskap om hvordan jeg kan møte det krevende, men viktige arbeidet.

Barnevernet er en sentral arbeidsplass for sosialarbeidere, og antall brukere med innvandrerbakgrunn øker stadig. Berg & Paulsen, (2015) viser også at barn og unge med minoritetsbakgrunn er overrepresentert i barnevernsstatistikken, i både hjelpetiltak og omsorgsovertakelser. Det yrkesetiske grunnlagsdokumentet for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere understreker anerkjennelse av ulikhet og ikke-diskrimineringsprinsippet som grunnleggende og pliktige verdier i sosialfaglig arbeid (FO, 2023). Jeg anser derfor at valgt tema er av høy relevans i sosialt arbeid.

1.2 Problemstilling og avgrensning

Jeg har formulert følgende problemstilling:

«Hvilke utfordringer kan oppstå i møtet mellom barnevernet og etniske minoritetsfamilier?»

Oppgavens fokus vil være rettet mot utfordringene som er knyttet til kultur, for så å se på noen av utfordringer det kan medføre å ha for økt eller lite fokus på dette. Jeg har valgt å avgrense oppgaven til å omhandle møtet mellom barnevernet og etniske minoritetsfamilier i en barnevernfaglig kontekst. Med «etnisk minoritetsfamilier» referer jeg til innvandrere med ikke – vestlig bakgrunn, da litteraturen, forskningen og teorien som har blitt brukt ofte er knyttet til minoritetsfamilier hvor foreldrene har innvandret til Norge fra et land utenfor Vesten, herunder særlig Afrika og Asia. Med barnevernsarbeider referer jeg til sosialarbeidere som arbeider i barnevernet.

1.3 Sentrale begreper

1.3.1 Etniske minoriteter

Etnisitetsbegrepet er en bestemt folkegruppe som deler etnisk bakgrunn, kulturelle verdier og religion. Etnisitet er minoriteter, som betegner en folkegruppe som utgjør et mindretall i samfunnsbefolkningen. Samt skiller seg fra flertallet i samfunn, altså majoriteten, gjennom kulturelle særtrekk som språk, religion og etnisitet (Schiefløe, 2019, s. 174).

1.3.2 Barnevernet

Barnevernet er en offentlig instans som har ansvar for å sikre at barn og unge som lever under skadelige omstendigheter som kan påvirke deres utvikling og helse, skal få hensiktsmessig hjelp og omsorg til riktig tid. Dette kan være i form av ulike hjelpetiltak som råd og veiledning, støttekontakt og avlastningstiltak. Samtidig har barnevernstjenesten makte til å kunne gripe inn i familieliv, og separere barnet fra foreldrene hvis det er av hensyn til barnets beste (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 19). Barnevernsmyndighetenes plikt og arbeidsoppgaver er regulert i den nye barnevernsloven fra 2021, som trådte i kraft i januar 2023. Et av målene med den nye barnevernsloven er moderniseringer i forhold til et

flerkulturelt Norge (Bufdir, 2023). Dette er en positiv endring som kan bidra til å nyansere møtet mellom barnevernet og etnisk minoritetsgrupper.

1.3.3 Etnosentrisme

Etnosentrisme tar utgangspunkt i at ens egen kultur, gruppe eller nasjon er sentrum for alt, og bruker den som standard for å bedømme og vurdere andre menneskers verdier, atferd og normer (Skytte, 2019, s.65).

2. Teori

2.1.0 Kultur

Ifølge antropologen E.B Tylor, blir kultur definert som en helhetlig kombinasjon av kunst, tro, moral, kunnskap, regler og vaner som mennesker tilegner seg ved å være en del av samfunnet. Kulturen vi er oppvokst i er med på å forme ferdighetene og kunnskapen vi danner oss, hva vi vektlegger, hvordan vi oppfatter verden, og hvilke verdier og holdninger vi tilegner oss. I samfunnskulturen er det både stabile faktorer som forandres i liten grad, samt dynamiske faktorer som forandres kontinuerlig i takt med utvikling av nyere kunnskap, moralske verdier, trosforestillinger og lover (Schiefløe, 2019, s. 125).

Kultur er basert på verdier og kunnskap som er allmenn akseptert i samfunnet. Den sier noe om hvordan vi bør oppføre oss i sosiale settinger, og definerer hva som er riktig og galt (Schiefløe, 2019, s. 104). Med andre ord er kultur samfunnsskapt og tillært, og ikke medfødt (Eriksen & Sajjad, 2017, s.35). De kulturelle elementene varierer fra en kultur til en annen. Det en betrakter som kulturelt akseptabelt i en etniskminoritet, er kanskje foraktet i majoritetskulturen i Norge, og omvendt (Schiefløe, 2019, s.298-301). Kulturen kan føre til opplevelse av avstand ovenfor det som skiller seg fra hva en er vant og kjent med. Dersom etnisk minoritetsforeldre ikke ønsker eller klarer å adoptere samfunnskulturen, kan en risikere mangel på å bli akseptert som samfunnsmedlem av fellesskapet. På den måten kan kultur være ekskluderende og inkluderende (Schiefløe, 2019, s.134). I sosialfaglig praksis blir ofte kultur definert som noe «de andre» har, til tross for at kultur er noe vi alle har. Egen kultur blir ofte tatt for gitt fordi den er en del av ens oppvekst og liv, og blir dermed ikke alltid sett fra et objektivt perspektiv (Rugkåsa et al., 2017, s.26).

2.1.1 Kulturkompetanse

Kulturkompetanse er evnen til å ta hensyn og samhandle med mennesker fra forskjellige kulturelle bakgrunn på en god måte. Det handler om å ha forståelse, respekt og kunnskap om de kulturelle verdiene og normene. Samt være bevisst og reflektert over sine egne kulturelle verdier, og hvordan de kan påvirke samhandlingen med andre (Rugkåsa et al., 2019, s.80). Et eksempel på dette er en sosialarbeider som har bred kunnskap og forståelse for kulturen i noen etniske minoritetsfamilier (Qureshi, 2005, s.269).

2.1.2 Kulturforståelser

Sosialarbeiderens møte med minoritetsetniske foreldre vil bli tolket og forstått ut fra sosialarbeiderens egen forståelse av kultur og etnisitet. Det finnes tre ulike perspektiver på kulturforståelse.

Ifølge den evolusjonistiske kulturforståelsen er vesteuropeiske og nordamerikanske land (Vesten) øverst i utviklingshierarkiet, og har høyere utviklingsstadium enn mennesker som er lenger nede på utviklingsstigen. Høyutviklede kulturer betraktes for å ha et utviklingsmessig forsprang og dermed en legitim makt til å tvinge egne kulturelle verdier og normer på laverestående mennesker. Denne kulturforståelsen har et etnosentrisk perspektiv (Skytte, 2019, s.20-21). Dagens offentlige debatt preges av holdninger om at etniske minoriteter har kulturelle elementer på et lavere nivå enn etniske nordmenns. Sosialarbeiderens oppgave ut fra en evolusjonistisk kulturforståelse er å kunne befri barn og foreldre fra laverestående kulturers syn på barneoppdragelse og familieliv (Skytte, 2019, s.20-21).

Kulturrelativisme er den andre kulturforståelsen, her vurderes ikke utviklingen i ulike samfunn etter like målinger, slik som i evolusjonistisk kulturforståelse. Fokuset er å forstå ulike kulturer på deres egne forutsetninger, og betrakter alle kulturer som unike med egen indre logikk og forestillinger om *den gode barndommen*. Innenfor kulturrelativisme er det en eksistensialistisk kulturforståelse, det innebærer et syn på kultur som homogen, og at mennesker blir oppfattet som representanter for sin spesifikke kultur. I dag kan en relativistisk kulturforståelse fastholde minoritetsforeldre i sin kultur, og forklare sosiale problemer utelukkende på bakgrunn av deres etnisitet, enn å se dem som enkeltindivider (Skytte, 2019, s.20-22).

Innenfor kontekstuell kulturforståelse betraktes kultur som sosialt konstruert gjennom historie, sosiale og politiske forhold. Etnisitet anses som en relasjon mellom grupper, ikke en egenskap hos en spesifikk gruppe. Med en kontekstuell kulturforståelse forstås kulturtrekk ved etniske minoriteter noe som har utviklet seg, og fremdeles utvikles i samhandling med lokalsamfunnene som de er bosatt i. Sosialarbeiderens oppgave fra en kontekstuell

kulturforståelse er å se på etniske minoriteter som først og fremst enkelt individer, som kan være en del av en kultur med andre verdier og normer (Skytte, 2019, s.24-25).

2.2 Bourdieus maktforståelse

Bourdieu fokuserte på de mindre synlige aspektene ved maktbegrepet. Han framstilte samfunnet som et sosialt rom som består av relasjoner mellom sosiale aktører som er i spesifikke posisjoner. Som sosiale aktører blir vår posisjon i det sosiale rommet bestemt ut ifra vår tilgang til de ulike kapitalene. Kapital referer til en rekke ressurser og verdier som økonomisk-, sosial og kulturellkapital. Kapitalformene er tett tilknyttet: ved å ha økonomiskkapital er det enklere å få tilgang til et større nettverk og sunn livsstil. Symbolsk kapital betraktes som en overordnet kapital som oppnås når de tre andre kapitalformene anerkjennes som legitime og verdifulle og gir opphav til status og anerkjennelse. Det er gjennom denne legitimeringen at kapital transformeres til makt. Når barnevernet møter etniske minoritetsforeldre, kan deres symbolske kapital derfor bli oppfattet som makt.

Kapitalformene må være akseptert i samfunnet individet lever i for å få tilgang til makt og høy status (Askheim, 2018, s.91-95). Kulturell kapital vil variere i de ulike samfunnene og klassene grunnet ulikheter i oppvekstvilkår og økonomiske forhold. Disse ulikhetene danner forskjellige vilkår for internalisering av de objektive strukturene, og er med på å forme enkeltmenneskets habitus. Habitus refererer til individets tanker, atferd og holdninger som ubevisst er internalisert og kulturelt betinget gjennom samfunnets sosiale strukturer og sosialiseringprosessen. Habitus påvirker hvordan vi tolker verden, og forholder oss til andre mennesker og situasjoner (Askheim, 2018, s. 94). Ifølge Bourdieu har de øvrige sosiale klassene makten til å definere hva som betraktes for gode måter å leve på, og hva som står i kontrast til dette (Askheim, 2018, s.95). Barnevernet kan ha en annen forståelse av hva som utgjør god barneoppdragelse enn en minoritetsforelder fordi de har ulike kulturelle og sosiale strukturer. Sosialarbeidere har fått opplæring og tilegnet seg symbolsk kapital som bidrar til å fremme deres perspektiv på god barneoppdragelse som mer legitim (Askheim, 2018, 97).

2.2.1 Asymmetrisk maktforhold mellom barnevernsarbeider og minoritetsforelder

Ifølge Bourdieu er makt usynlig og implisitt tilstedeværende i alle aspekter ved samfunnet. Han hevdet at makten ikke kun eksisterer i de formelle samfunnsstrukturene, men også i de sosiale og kulturelle forholdene som ubevisst kontrollerer våre holdninger og handlinger gjennom doxa. Doxa-begrepet innebærer verdier og holdninger som har blitt så dypt internalisert i en kultur, at de fremstår som normale og udiskutable sannheter. De har blitt til en «taus viten», noe som betraktes som en selvfølge og ikke utfordres. Han uttrykte at denne reguleringen av vår virkelighetsoppfatning er en form for «symbolsk vold». Dette innebærer en slags maktutøvelse som ikke er lett å forstå eller gjenkjenne som maktutøvelse (Askheim, 2018, s.94-95). Forholdet mellom sosialarbeideren og brukeren er ofte preget av makt, men i hjelperelasjoner der omsorg og behandling er essensielle begreper, kan maktutøvelsen være mindre synlig, og dermed vanskeligere å oppdage (Skau, 2016, s.31). Barnevernet har et tosidig mandat som involverer makt og hjelp som er nært sammenvevd (Skau, 2016, s.88-90).

Forholdet mellom barnevernet og minoritetsforeldre kan være preget av et asymmetrisk maktforhold fordi barnevernet har en sterkere posisjon med sin autoritet og lovgivningsmessige makt til å fatte beslutninger og gripe inn i familielivet. Innenfor barneverntjenesten kan beslutninger og tiltak som anses legitime og positive, oppfattes som symbolsk vold (Askheim, 2018, s. 97). Et eksempel er en sosialarbeider og en minoritetsforelder som kan ha ulike syn på hva en riktig barneoppdragelse er. På grunn av sosialarbeiderens rolle som representant for myndighetene, har sosialarbeideren mulighet til å fremme sin egen habitus som mer legitim, og dermed blir oppfatningen av at minoritetsforelderen er underlegen forsterket (Askheim, 2018, s. 98). Både minoritetsforeldrene og barnevernet har internalisert to ulike sannheter om hvordan barn skal oppdras, og kan dermed forårsake utfordringer i møtet mellom de to klassene.

2.3 Individualistisk og kollektivistisk syn på barneoppdragelse

I Norge og Vesten har forståelsen av synet på barneoppdragelse og på verdsett i familielivet endret seg gjennom tiden. I dag har mange i Norge et individualistisk syn på barneoppdragelse, hvor det enkelte mennesket er i sentrum. Barnet blir oppdratt til å bli bevisst over egen selvstendighet og individualitet fra småbarnsalder. Målet med oppdragelsen er å utvikle barnets evne til å klare seg selv og fremme utviklingen av individuelle evner over tid. I et kollektivistisk syn derimot, er det fokus på familien som helhet. Her blir det å utvikle sterke bånd mellom familiemedlemmene, samt samarbeid og fellesskap vektlagt. I en kollektivistisk kultur betraktes individets lykke knyttet med familiens suksess. I dette synet er det viktig å oppdra barna til å verdsette familien. Dette synet er mest utbredt i tradisjonelle samfunn (Skytte, 2018, s.89-93).

3. Metodebeskrivelse

I dette kapittelet skal jeg kort definere hva metode er, og beskrive fremgangsmåten på hvordan jeg har gått fram for å finne forskningslitteratur og teori.

3.1 Systematisk litteraturstudie

Ifølge Dalland (2017), kan metode defineres som et verktøy som kan brukes på en systematisk fremgangsmåte for å innhente, analysere og tolke ny kunnskap og data for å kunne undersøke og besvare en problemstilling. Den valgte metodiske fremgangsmåten bestemmer dermed hvordan datagrunnlaget skal samles inn og analyseres, og hvordan kildene skal drøftes i forhold til problemstillingen. Metodebruken i denne oppgaven er basert på en systematisk litteraturstudie, det vil si eksisterende forskning og kunnskap som er publisert. Aveyard (2019) beskriver en systematisk litteraturstudie ved at den tar utgangspunkt i en presis problemstilling som besvares på en systematisk metode gjennom å identifisere, vurdere, velge og analysere relevant data. En systematisk litteraturstudie forutsetter en grundig søkeprosess, inklusjons- og eksklusjonskriterier for å velge ut relevant data, og en systematisk analyse av kvaliteten og relevansen av valgt litteratur (Aveyard, 2019, s.49).

Jeg har valgt å bruke systematisk litteraturstudie som metode fordi det allerede har blitt utført mye forskning som er tilgjengelig på feltet. I tillegg vil det gi meg en mangfoldig kunnskapsbase, slik at jeg kan vurdere og sammenligne ulike kilder, samt utvide min forståelse av emnet for å kunne besvare problemstillingen på en bred måte (Dalland, 2017).

3.1.1 Søkeprosess

Ifølge Aveyard (2019 s.14) er det viktig å formulere en tydelig problemstilling, velge relevante databaser, identifisere søkekriterier og søkeord, før selve søkeprosessen. Jeg har arbeidet med å finne litteratur ved å benytte disse databasene: Idunn, Norart og Scopus. Valg av databasene ble gjort på bakgrunn av anbefaling og veiledning fra Biblioteket ved Høgskulen i Vestlandet.

3.1.2 Valg av søkeord

Jeg fullførte siste del av søkestrategien ved å utarbeide søkeord gjennom å bruke PICO-tabellen (se vedlegg 1). Det er en strukturert metode en kan bruke for å identifisere søkeord ut ifra problemstillingen (Aveyard, 2019, s. 33). Med utgangspunkt i oppgavens problemstilling identifiserte jeg disse hoved søkeordene: *barnevern*, *minoritet* og *kultur*. Jeg benyttet meg av boolske operatører i litteratursøket, som AND og OR ved å kombinere dem med søkeordene. Aveyard (2019) påpeker at OR-operatoren øker søkets omfang ved å gi treff på kilder som inkluderer ett eller begge søkeordene (Aveyard, 2019, s. 85). AND benyttes for å begrense søkeresultatet til å inkludere kilder som inneholder begge søkeordene. Eksempel: *Barnevern AND minoritet*. Dersom søkeresultatet ikke gav nok treff, ble det forsøkt å gjenta søket ved å bruke synonymer for de opprinnelige søkeordene. Videre ble de samme søkeordene på det engelske språket brukt for å utvide søkeresultatet. Når jeg søkte på engelsk brukte jeg søkeordet *Norway* for å få søketreff i norsk kontekst, og for å unngå et for stort søkeresultat. Eksempel: *Child welfare AND Norway*, *Child welfare AND minorities AND Norway*, (se vedlegg 2).

3.1.3 Inklusjon- og eksklusjonskriterier

Dalland (2007) påpeker viktigheten av å vurdere hvilken litteratur som er relevant for å belyse valgt problemstilling. Ved å undersøke hvilke spørsmål problemstillingen reiser blir det enklere å identifisere hvilken type data som er relevant (Dalland, 2007, s. 119). Ifølge Aveyard (2019) vil en detaljert liste over inklusjons- og eksklusjonskriteriene bidra med å sette i gang litteratursøket (Aveyard, 2019, s. 77). Med bakgrunn i dette ble det definert flere inklusjonskriterier med formål om å finne nyttig litteratur som omhandler utfordringer som kan oppstå mellom barnevernet og minoritetsfamilier. Eksklusjonskriteriene som ble valgt skulle sikre at søket ble mer spesifisert og avgrenset slik at irrelevant litteratur for min problemstilling ble ekskludert. For oversikt over inklusjon- og eksklusjonskriterier, se tabell 1.

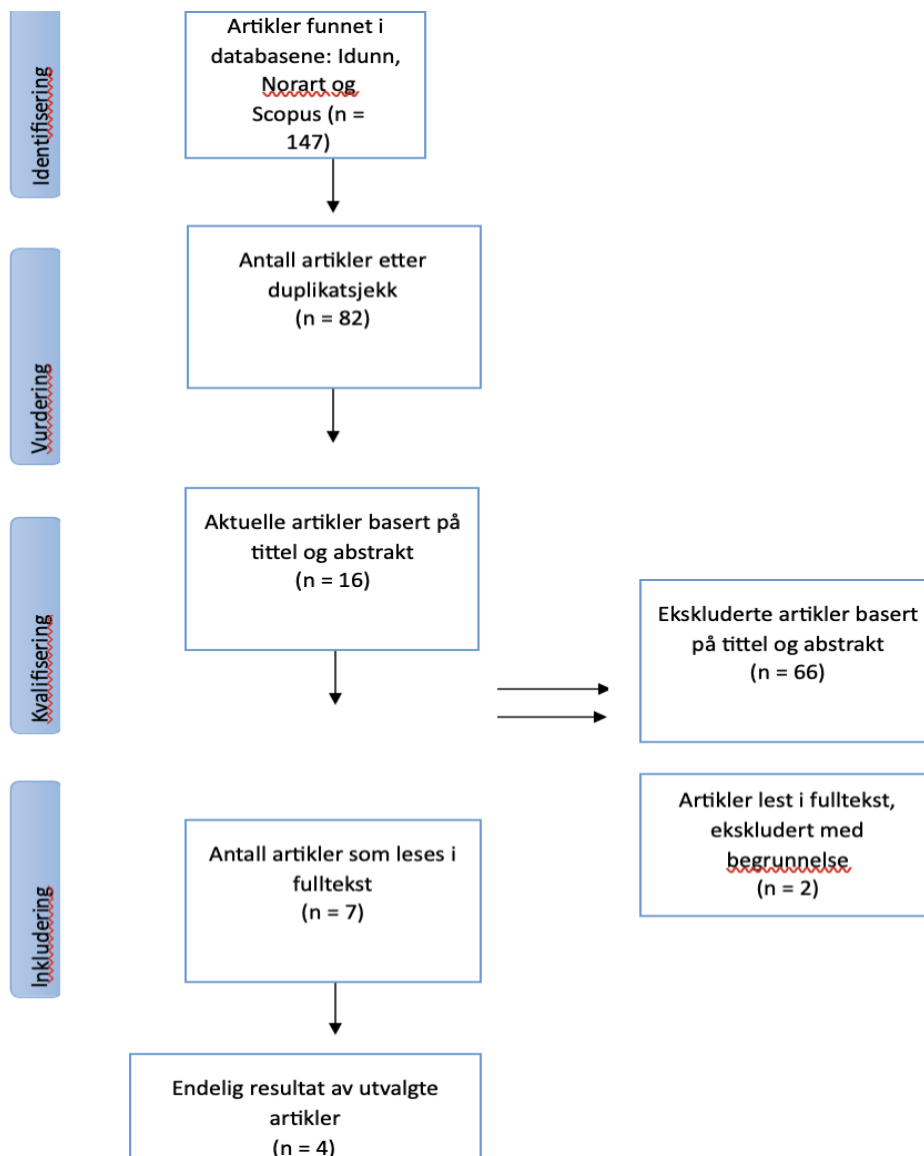
Tabell 1: Inklusjon- og eksklusjonskriterier

Inklusjonsriterier	Begrunnelse
<u>Alle type</u> utfordringer	Ved å inkludere alle slags utfordringer som kan oppstå får jeg et bredt omfang av ulike slags utfordringer som kan være relevant for min problemstilling.
Barnevernet	Litteraturen må omhandle barnevernets arbeid da dette er relevant for min problemstilling. Jeg ønsker også å ha litteratur som tar for seg barnevernets perspektiv slik at besvarelsen på problemstillingen viser utfordringene fra begge perspektivene.
Minoritet	Litteraturen må inneholde kunnskap om utfordringer som kan oppstå mellom minoritetsfamilier og barnevernet. Litteraturen må beskrive utfordringene fra minoritet perspektivet.
Den norske konteksten	Litteraturen må ta for seg utfordringene som oppstår i det norske barnevernet. Jeg har derfor prioritert å velge norsk litteratur da dette er mer rettet mot min problemstilling.
Forskning fra 2013 fram til i dag	For å sikre at kunnskapen er relevant og oppdatert innenfor sosialt arbeid, valgte jeg å bruke litteratur som er maksimalt 10 år gammelt.
Språk: Norsk, Engelsk, Svensk, Dansk	For å sikre forståelsen av de valgte artiklene, er det grunnleggende at de er skrevet på et språk jeg behersker. Dette er enda en grunn til hvorfor jeg har valgt å prioritere norsk litteratur.

Eksklusjonskriterier	Begrunnelse
Artikler som ikke omhandler noen utfordringer mellom barnevernet og minoritetsfamilier	Artikler som tar for seg annet innhold knyttet til barnevern og minoritetsfamilier blir ekskludert
Artikler som omhandler utfordringer utenfor Norge	Artikler som er om barnevernet og minoriteter i andre land enn Norge blir ekskludert.
Artikler som er eldre enn 10 år gamle	Artikler som er eldre enn 10 år blir ekskludert.

3.1.4 Datainnsamling

Jeg gjennomførte totalt 4 systematiske litteratursøk i databasene Idunn, Web of Science, Socindex, Norart og Scopus. Jeg gikk gjennom tittelen på alle artiklene etter hvert søk. Dersom jeg vurderte en artikkel som mulig relevant basert på tittel, leste jeg sammendraget, og hvis artikkelen fremdeles ble ansett som relevant, ble artikkelen lest i fulltekst. Gjennom leseprosessen ble artikkelens innhold veiet opp mot de forhåndsbestemte inklusjons- og eksklusjonskriteriene. Dersom jeg fant artikkelen relevant og i samsvar med alle kriteriene, ble den inkludert i utvalget. Se figur 1.

Figur 1: PRISMA 2009 Flow Diagram.

3.2 Presentasjon av litteratur

1. «*Myter eller realiteter? – Møter mellom innvandrere og barnevernet*» skrevet av Berit Berg og Veronika Paulsen, som er professorer ved Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap. Publisert i tidsskrift for Norges barnevern i 2015. Artikkelen beskriver forskningsprosjektet av NTNU Samfunnsforskning. Målet med prosjektet er å videreutvikle og forbedre arbeidet mellom barnevernet og barn og familier med minoritetsbakgrunn. Artikkelen beskriver ulike forklaringsfaktorer og utfordringer i arbeidet mellom barnevernet og etnisk minoritetsforeldre. Artikkelen ble inkludert fordi den tar opp både kulturelle, levekårs, og flyktnings relaterte faktorer.
2. «*Frykten for barnevernet – En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger*» av Marte Knag Fylkesnes, Anette C. Iversen, Ragnhild Bjørknes og Lennart Nygren. Dette er en vitenskapelig publikasjon som ble utgitt i tidsskrift for familierett, arverett og barnevernsrettslige spørsmål, i 2015. Artikkelen baserer seg på utforskende intervjuer av ti foreldre med flyktningbakgrunn i prosjektet «*Flerkulturelt barnevern: foreldre og ungdommers erfaringer*», hvor foreldrene delte sine meninger og opplevelser med barnevernet. Informantene beskriver noen utfordringer knyttet til barnevernet, som frykt og mistillit. Dette er viktige holdepunkter for å kunne belyse min problemstilling (Fylkesnes et al., 2015).
3. «*Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn*», er en forskningsartikkel av Marianne Rugk Åsa, Ketil Eide og Signe Ylvisaker. Publisert i tidsskrift for Norges barnevern i 2015. Forskningsartikkelen er basert på analyse av empirisk kasusmateriale der barnevernsarbeidere beskriver utfordringer i møte med etniske minoriteter. Dette er relevant for min problemstilling, og ble derfor inkludert (Åsa et al., 2015).
4. «*Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne – Innspill og veiledning for barnevern, sakkyndige og rettens aktører*», av Judith van der Weele og Elwira Magdalena Fiecko. Dette er en vitenskapelig artikkel publisert i tidsskrift for familierett, arverett og barnevernsrettslige spørsmål, i 2020. Artikkelen innebærer mulige, kulturelle feilkilder i vurderinger av omsorg i minoritetsfamilier. Artikkelen beskriver eksempler fra faktiske sakkyndige utredninger, og det tas utgangspunkt i egen erfaring som veiledere, sakkyndige og behandlere. Artikkelen er relevant for

min problemstilling fordi den tar for seg kulturelle utfordringer (Weele & Fiecko, 2020).

3.3 Kildekritikk

En utfordring ved bruk av sekundærdata er at kunnskapen er tolket av andre enn originalforfatteren. Det kan føre til at primærforståelsen av et perspektiv er blitt endret (Dalland, 2017). Derfor er det viktig å være kritisk reflektert når en leser andre sine verk ved å forsøke og finne tilbake til primærkilden dersom det er tilgjengelig. Slik kan en unngå risikoen av å videreføre feiltolkninger, og sikre at kilden er gjengitt riktig. Ifølge Aveyard (2019) bør hver artikkel vurderes ved å stille kritiske spørsmål om forfatterne, publiseringssted, tidspunkt, og innholdets relevans og pålitelighet. For å sikre at de inkluderte artiklene i en systematisk litteraturstudie er kvalitetssikre, ble det gjennomført en kvalitetsvurdering av alle artiklene.

All inkludert litteratur er funnet gjennom godkjente databaser, og er fagfellevurderte artikler som er publisert i anerkjente tidsskrifter. Fagfellevurderte artikler er blitt vurdert av en uavhengig part innenfor fagfeltet gjennom en kritisk prosess hvor artikkelens kvalitet, originalitet, metodikk, resultat og konklusjon er vurdert nøye. Dette bidrar til å sikre at artiklene er pålitelige og kvalitetssikre. I tillegg er de inkluderte artiklene vurdert til å være relevant for å besvare problemstillingen, da Dalland (2017) understreker viktigheten av å ha tilstrekkelige holdepunkt i dataene for å belyse problemstillingen. Jeg har valgt fem artikler som er relevant for min oppgave, ettersom de alle belyser utfordringer i barnevernets møte med etniskminoritetsfamilier. Studien i artikkel nr. 2 er godkjent av personvernombudet (NSD). Alle informanter ble bedt om å gi informert samtykke, og fikk tilstrekkelig informasjon om undersøkelsen før deltakelse. For å ivareta personvern, ble informantene anonymisert, og forskernes taushetsplikt ble grundig redegjort. Jeg har derfor vurdert at artikkelen er i tråd med god forskningsskikk.

Artikkel nr. 1-3er fra 2015 og nr. 4 fra 2020, og representerer dermed nyere publikasjoner som er oppdatert og gyldige i dag. Jeg vurderer artiklene som pålitelige, da de er skrevet av anerkjente fagfolk. Jeg har forholdt meg til norsk-litteratur, ettersom det kan være utfordrende å finne relevante publikasjoner om barnevernet i Norge på engelsk.

3.4 Tematisk analyse

Analysearbeid innebærer å tolke og analysere det innsamlede datagrunnlaget fra det systematiske litteratursøket. Jeg har valgt å bruke Helen Aveyard (2019) sin tematiske analyse for å beskrive min analyseprosess på en oversiktlig måte. Tematisk analyse handler om å identifisere mønstre og temaer i drøftings- og resultatdelene i forskningslitteraturen, og sammenligne eventuelle ulikheter og likheter. Målet er å kunne identifisere nye temaer gjennom å studere delene opp mot helheten som kan bidra til å besvare problemstillingen (Aveyrad, 2019, s. 141).

Aveyard (2019) beskriver syv ulike trinn for å gjøre en tematisk analyse: 1. trinn i analyseprosessen er å identifisere temaer, 2. trinn er å utvikle temaene, 3. trinn er diskusjon om resultatenes styrke, 4. navngi temaene, 5. å sammenligne temaene, 6. nøye gjennomgang av temaene, og til sist arbeide med temaer som strider mot hverandre (Aveyrad, 2019, s. 141). Jeg fulgte denne trinns modellen med unntak av trinn 7 ettersom temaene jeg valgte støttet hverandre. Jeg benyttet (Aveyard, 2019) sin tabell for å få oversikt over forskningsartiklene og temaene (se vedlegg). Jeg valgte tre hovedtemaer jeg har identifisert gjennom den tematiske analyseprosessen. Disse temaene er adressert i datamaterialet og er sentrale for å besvare problemstillingen. Jeg har navngitt temaene «betydningen av ulike syn på barneoppdragelse», «barnevernsarbeidernes kulturforståelser», og «språk som utfordring».

4. Funn og drøfting

I dette kapittelet skal jeg presentere funn fra datagrunnlaget og anvende teori som tidligere er beskrevet for å drøfte følgende problemstilling:

«Hvilke utfordringer kan oppstå i møte mellom barnevernet og etniske minoritetsfamilier?»

Først skal jeg se på betydningen av de ulike syn av barneoppdragelse, og hvilke utfordringer det kan skape mellom barnevernet og etnisk minoritetsfamilier. Deretter skal jeg drøfte andre utfordringer som kulturelle, klasse og språk ulikheter. Til slutt vil jeg se på hvordan kulturalisering kan være problematisk.

4.1 Betydningen av ulike syn på barneoppdragelse

Kulturelle ulikheter i syn på barneoppdragelse og omsorg er sentrale temaer i alle forskningsartiklene. Ifølge Berg & Paulsen (2015) har mye av premisset for diskusjonen i barnevernets møte med minoritetsfamilier vært at utfordringene skyldes kulturelle ulikheter. Jeg skal derfor drøfte ulike syn av barneoppdragelse i lys av individualistisk og kollektivistisk kultur, for å videre se på konsekvensene av å ha et enten for stort eller lite fokus på kulturelle forskjeller, og hvilke kulturforståelser som blir brukt av sosialarbeiderne.

4.1.1 Individualistisk mot kollektivistisk oppdragelsesstil?

Oppdragelsen av barn i et kollektivistisk livssyn vektlegger å lære barnet og kunne tilpasse seg familiens tradisjoner og verdier, mens det individualistiske fremhever å uttrykke egne meninger og behov (Skytte, 2019, s. 70). Weele og Fiecko (2020) har beskrevet gjentakende eksempler der det gjøres dårlig begrunnede vurderinger av minoritetsforeldrenes omsorgsevne ved å feiltolke kulturelle ulikheter som omsorgssvikt. En av disse vurderingene på omsorgssvikt var at «mor klarer ikke å delta i lek sammen med barnet» (Weele & Fiecko, 2020). Rapporter fra barnevernet nevner ofte at foreldre mangler omsorgsferdigheter fordi de ikke leker med barnet på en effektiv måte. Lek skal reflektere foreldrenes ferdigheter til å organisere, styre, oppmuntre, vise omsorg og motivere barnet (Booth & Jernberg, 2010). Marchak Interaction Method (MIM) er en metode som benyttes for å vurdere foreldrenes omsorgsferdigheter ved samspillobservasjon med lek i fokus (Weele & Fiecko, 2020).

Dette kan forstås med at i en individualistisk kultur er det vanlig med en autoritativ foreldrestil som fremhever dialog og forhandling i oppdragelsen. Ved at foreldrene bruker lek, kan de bygge relasjon, og være i dialog og forhandle med barnet. Mens kollektivistisk kultur kan preges av autoritær foreldrestil. En voksen er ikke en lekekamerat, men en forelder som barnet skal respektere og adlyde. Dermed kan det være mer vanlig at foreldre-barn-relasjonen bygges ved å gjøre hverdagslige aktiviteter sammen, og ved å «være sammen» som familie. Det er vanligere at barn leker med jevnaldrende som gir barnet et sosialt nettverk og følelse av fellesskap og tilhørighet (Skytte, 2019, s. 94–96; Weele & Fiecko, 2020). En god omsorgsevne avhenger derfor ikke av å leke med foreldrene, men heller av å ha noen å leke med (De Leersnyder et al., 2013; Larsen & van der Weele, 2020).

For middelklassebaserte barnevernsansatte kan det dermed være utfordrende å vurdere omsorgsevnen til foreldre som har en mer kollektivistisk oppdragelsesstil. Det er to ulike oppfatninger på hvilken oppdragelsesmetode som er bedre for barn, og det er ikke uvanlig å fastholde ens eget synspunkt om hva som vil være til barnets beste. På den andre siden kan det også være opplevet som en utfordring for minoritetsforeldre at omsorgsevnen deres blir vurdert av MIM-metoden ettersom lek ikke er en naturlig måte å samhandle på i kollektivistiske kulturer. Weele og Fiecko (2020, s.131) fremhever dette som et validitetsspørsmål, hvor kartleggingsmetodene for omsorgsevne har begrenset relevans utenfor den kulturelle konteksten den ble dannet i.

Weele og Fiecko (2020, s.130) beskriver et annet eksempel på hvordan barnevernsarbeidere kartlegger omsorgsevnen ved bruk av intervjumetoden Working Model Child Interview (WMCI). Spørsmålene i intervjuet er utformet gjennom et individualistisk verdsett: «hva synes du» - spørsmål. Å beskrive og reflektere over relasjonen mellom seg selv og barnet, og barnets utvikling og atferd, regnes som relasjonsbyggende og utviklingsfremmende i norsk, individualistisk kultur. Men for en minoritetsforelder kan slike spørsmål være for direkte eller uforståelige, og dermed vanskelig å svare på. (Weele & Fiecko, 2020) understreker viktigheten av å inneha kulturellkompetanse og informasjon om familiens bakgrunn slik at metoder for kartlegging av omsorgsevne er tilpasset den kulturelle konteksten. Med utgangspunkt i Bourdieus doxa begrep, kan vi tolke utformingen av MIM og WMCI metoden

som en form for doxa innenfor barnevernet, da resultatet blir vurdert etter barnevernets etablerte normer og verdier. Barnevernsarbeiderens habitus oppfattes som mer legitim enn foreldrenes (Askheim, 2012, s. 96–99).

Flere undersøkelser over tid har vist at autorativ barneoppdragelse kan gi positive utfall som økt selvkontroll, selvtillit, intellektuell læring i barndommen, modenhet og tilpasningsdyktighet i tenårene. Mens autoritær foreldrestil kan øke risikoen for voldelig atferd, angst, lavere intellektuell læring i barndommen, mangel på umodenhet og tilpasningsutfordringer i tenårene (Berk, 2013, s. 576). Slik kunnskapsforskning påvirker synet på hva god oppdragelse er i Vesten og det norske barnevernet, som er ansvarlig og pliktige for å tilby råd og veiledning om omsorg som betraktes sunt for barnet (Askheim, 2012, s. 192–195). Derimot mener noen forskere at foreldrenes oppdragermetode har begrenset betydning for barnets utvikling (Berk, 2013, s. 577). Mesman et al. (2018) påpeker at betydningen av å se på resultatet av en oppdragerpraksis er viktigere enn enkeltfenomener som kan avvike fra majoritetenes normer. En annen betydelig utfordring som må belyses annet enn minoritetsfamiliens ulike oppdragelsesmetode, er barnevernets kulturforståelser. Barnevernsarbeiderens dominerende middelklasseforståelse som ikke reflekteres over, eller brukes bevisst, kan medføre utfordringer i møte med brukere.

4.1.2 Barnevernsarbeiderens kulturforståelser

Et viktig funn som (Weele & Fiecko, 2020) problematiserer er barnevernets forventninger til minoritetsforeldrene om å tilpasse seg majoritetssamfunnet i form av assimilering istedenfor integrering: «nå er du i Norge og må oppdra barna på norsk vis». Denne forventningen er også et sentralt tema i de andre inkluderte forskningsartiklene (Berg & Paulsen, 2015; Fylkesnes et al., 2015; Åsa et al., 2015).

Hva en mener fører til velutviklede barn, og hva et velutviklet barn er, påvirkes av vårt kulturelle verdigrunnlag (Larsen & van der Weele, 2020). Etniske minoritetsfamilier er ofte utsatt for majoritetens normative vurdering av hva som betraktes for god oppdragelse (Rugkåsa et al., 2017). Ifølge (Skytte, 2019, s. 160) finnes det ulike inkluderingsstrategier som kan benyttes av majoritets- og minoritetsgrupper, deriblant integrering og assimilering.

Skytte (2019) beskriver at hos majoriteten, som er barnevernet i denne sammenhengen, benytter ofte barnevernsarbeidere med evolusjonistisk og relativistisk kulturforståelse en assimileringstrategi som innebærer en holdning til «det norske» som noe naturlig og tatt for gitt. Barnevernsarbeidere med en kulturforståelse preget av evolusjonistiske og relativistiske synspunkter, argumenterer for å beskytte barnet fra minoritetsforeldrenes «skadelige» verdier og normer. Assimilering innebærer mangel på aksept og intoleranse mot kulturelle avvik, og minoriteter behandles likt som majoriteten uten å ta hensyn til deres kulturelle bakgrunn (Skytte, 2019, s.161-163).

En assimilerende tilpasning kan skape utfordringer i møtet mellom barnevernet og minoritetsfamiliene. Foreldrenes omsorgsevne som i utgangspunktet kan være godt nok, kan bli misforstått og stemplet som omsorgssvikt, kun basert på at oppdragelsesmetoden avviker med den norske middelklasseforståelsen. I rapporter om omsorg brukes ofte assimilering og integrering, hvor minoritetsforeldrene oppfordres til ensidig tilpasning til det norske – slik at foreldrene skal bli mer «integret» (Weele & Fiecko, 2020). Integreringsbegrepet blir her brukt som et politisk virkemiddel slik at minoriteten skal kunne tilpasse seg majoritetssamfunnet (Brodtkorb & Rugkåsa, 2015, s. 310). En slik holdning kan opprettholde et ujevnt maktforhold, da integreringsansvaret legges på minoriteten som må tilpasse seg den dominerende kulturen.

I tillegg eksemplifiserer Berg & Paulsen (2015) dette i sitt litteraturstudie ved å beskrive hvordan barnevernsansatte veileder måltider ved å vise til normer og praksiser i Norge med å argumentere at «slik gjør vi det i Norge». Sosialt arbeid har gjennom historien arbeidet med å fremme integrering og sosial endring. Det er ikke selve tilpasning til norsk kultur som i seg selv er problematisk. Utfordringene oppstår når den norske kulturen blir regnet for å være en universell sannhet som bør overføres mellom alle kulturer. Samt når egen norsk kultur ikke er bevisst reflektert over og tatt for gitt. Når dette i tillegg kombineres med barnevernsarbeideres makt til å definere familiesituasjonen, og handler i samsvar med denne forståelsen, kan det føre til at minoritetsforelderen opplever dette som diskriminering.

Integrering skal være en gjensidig tilpasning mellom minoritetsforeldre og barnevernet. Integrering handler ikke kun om foreldrenes evne til å tilpasse seg norsk oppdragelsesmetode, men også om barnevernets tilpasning ved å ta hensyn til mangfoldet av kulturer i samfunnet. Samt er det viktig å erkjenne at minoritetsfamiliene ikke er en homogengruppe med like erfaringer og behov. Integreringsarbeidet bør dermed være tilpasset hvert enkeltindivid og gruppe. Slike egenskaper er preget av en flerkulturell kompetansetilnærming og kontekstuell kulturforståelse (Rugkåsa et al., 2017).

Forskningsartikkelen av Berg & Paulsen (2015) beskriver at barnevernets møte med minoritetsfamilier er i stor grad fokusert på de kulturelle ulikhetene, og har ofte en tendens til å se på minoritetsfamilier som «de andre», med en annerledes kultur fra sin «egen» kultur som anses som naturlig og en selvfølge på hva som er god omsorg for barnet.

Hvordan barnevernsarbeideren møter foreldre, uavhengig av etniskbakgrunn, er påvirket av hvilke forforståelser en har. Kulturforståelse inngår som en del av vår forforståelse. Hvilke kulturforståelse barnevernsarbeideren anvender kan avgjøre valg av strategi i vurderingsprosessen, og hvordan en definerer og tolker minoritetsfamiliens problemer og utfordringer (Paulsen et al, 2014). Dagens offentlige debatt preges av holdninger om at etniske minoriteter har kulturelle elementer på et lavere nivå enn etniske nordmenns. Barnevernsarbeiderens oppgave ut fra en evolusjonistisk kulturforståelse er å kunne befri barn og foreldre fra laverestående kulturers syn på barneoppdragelse og familieliv (Skytte, 2019, s.20-21). En slik kulturforståelse kan minne om en etnosentrisk tilnærming, hvor en ikke er bevisst og reflektert over egne kulturelle verdier, og dermed ikke evner å forstå situasjonen fra minoritetens perspektiv. Samt vurderer egen kultur og oppdragermetode som bedre enn andre (Rugkåsa et al., 2017, s. 25-26). Ifølge (Skau, 2016) kan en barnevernsarbeider som har en etnosentrisk kulturforståelse, og inntar en ekspertrolle hvor en tror at en selv vet best medføre utfordringer i møtet mellom barnevernet og minoritetsforeldre (Skau, 2016, s. 56–58).

Barnevernets vurderinger har tydelige normative føringer for hvordan barn skal behandles, som baserer seg på barnevernets doxa om hva som karakteriserer god omsorg og positiv utvikling. Makten til barnevernsarbeideren kan føre til at minoritetsforeldre blir presset til å

handle i samsvar med verdier og normer som er normale for middelklassen. I tillegg kan disse «normale» verdiene medføre ekskludering og stigmatisering av minoritetsforeldre som ikke klarer å leve opp til disse kravene (Rugkåsa et al., 2017, s. 27–30). Det kan også forstås som symbolsk vold dersom foreldrene underkaster seg barnevernets doxa, uten at de egentlig ønsker det. På denne måten kan manglende bevisst refleksjon over barnevernets doxa føre til undertrykkelse og ekskludering av etniske minoriteter som har annen omsorgspraksis enn barnevernets «rette» vestlige verdier på familieliv og oppdragelse.

I lys av Bourdieus kapitalbegrep kan vi også forstå at minoritetsforeldrenes kulturelle kapital ikke blir anerkjent i det norske samfunnet. Ut ifra Bourdieus maktteori kan møtet mellom barnevernet og etniske minoritetsforeldre tolkes som et møte mellom individer i ulike klasser. Hvor minoritetsforelderene ofte befinner seg i en svakere og sårbar gruppe, mens barnevernsarbeideren er fra den øvrige sosiale klassen, og dermed har makten til å definere hva som betraktes for gode måter å leve på, og hva som står i kontrast til dette (Askheim, 2018, s.95). På grunn av barnevernsarbeiderens rolle som representant for myndighetene, samt kulturell kapital som er anerkjent i Norge, er det barnevernsarbeideren som har muligheten til å fremme sin egen habitus som mer legitim, og dermed blir fremstillingen av minoritetsforelderens underlegenhet forsterket (Askheim, 2018, s.98).

Åsa et al., (2015) beskriver i den inkluderte litteraturartikkelen, barnevernsarbeidere som er oppmerksomme over de kulturelle ulikhetene i undersøkelsen av familiesituasjonen. Her forsøker barnevernsarbeideren å være åpen for og finne betydningen av kultur for minoritetsfamilien. Studien viser viktigheten av at barnevernsarbeidere anerkjenner de ulike forståelsene og fortolkningene av hva som representerer god omsorg og oppdragelse, og ikke automatisk antar at alle deler den like oppfattelsen (Rugk Åsa et al., 2015). Det betyr å vise respekt og aksept ovenfor at andre oppdragelsesmetoder kan være like verdifulle som den norske. Disse holdningene og refleksjonene til barnevernsarbeideren viser at den personlige kompetansen ligger i å kunne tolke familiesituasjonen gjennom en kontekstuell tolkningsramme, som står i kontrast til evolusjonistisk kulturforståelse.

4.1.3 Kulturelle og strukturelle faktorerers betydning

Samtidig fremkommer det i den inkluderte forskningsartikkelen av Berg & Paulsen (2015) at kulturelle ulikheter ikke er den eneste faktoren som påvirker omsorgen. Minoritetsfamilier kan ofte ha levekårs- og innvandringsrelaterte faktorer som kan ha innvirkning på barnets oppvekstmiljø og omsorgssituasjon. Artikkelen viser at minoritetsfamiliens problemer likevel ofte forstås og forklares med utgangspunkt i kulturelle ulikheter (Berg & Paulsen, 2015). Dette reiser et spørsmål om det er for økt fokus på kultur og for lite fokus på andre minoritetsrelaterte momenter når en skal undersøke utfordringer i møtet mellom barnevernet og minoritetsfamilier.

Levekår er en samlebetegnelse for å beskrive menneskers livssituasjon, som er påvirket av økonomiske forhold som arbeid og boligstandard, og sosiale faktorer som sosialt nettverk (Schiefloe, 2019, s. 257). Tall fra statistisk sentralbyrå viser at det er en opphopning av levekårsutfordringer blant spesielt innvandrere, som lavere sysselsetting og dårlige boforhold (SSB, 2023). Studien viser at disse forholdene spiller en viktig rolle for hvordan foreldrene og barna har det, og at det øker sannsynligheten betraktelig for å bli berørt av barneverntiltak (Berg & Paulsen, 2015). Det er derfor viktig å ta de sosioøkonomiske ulikhetene i betraktning når en skal forstå og vurdere minoritetsfamiliens utfordringer.

Ifølge (Berk, 2013) har foreldre med en mer privilegert sosioøkonomisk posisjon ofte en tendens til å praktisere en dialogorientert og kjærlig oppdragelsesmetode, sammenlignet med foreldre med lavere sosioøkonomisk status, uavhengig av etnisitet. For familier med etniskminoritetsbakgrunn kan det være vanskelig å få utdanning og arbeid som kan forårsake utfordringer med å forsørge barna. De ugunstige sosioøkonomiske forholdene kan antas å gi opphav til betydelige negative følelser som frustrasjon, sinne og stress hos foreldrene, som videre kan medføre økt risiko for å respondere på barnas behov med ordre, kritikk og fysisk avstraffelse. Mens foreldre med økonomisk trygghet har flere ressurser til å tilfredsstille barnets behov (Skytte, s. 2019, s.44-50). Dette indikerer at barnevernsarbeidere ikke kun behøver å være kultursensitive i møte med familier av etniskminoritetsbakgrunn, men også når de samhandler med foreldre som har en annen sosialklasse og sosioøkonomisk status.

Vi vet også at mange minoritetsfamilier har vært sårbar for belastninger som alvorlige traumer fra flukt fra krig, vold, tap av sosialt nettverk, status, arbeid og språk, samt nære relasjoner. Dette er belastninger som den norske majoritetsbefolkningen har sluppet å gjennomgå. I tillegg er minoritetsfamilier utsatt for diskriminering som er urimelig forskjellsbehandling basert på den etniskbakgrunnen en tilhører (Skytte, 2019, s. 79). Dessuten kan det være utfordrende å måtte tilpasse seg et nytt land med nytt språk, kulturelle verdier og holdninger, sosiale normer, samfunnssystemet, regler og lover (Bunkholdt & Kvaran, 2021, s. 235). Forskning tyder på at krig, flukt og tap av kapitalformer kan føre til utvikling av psykiske problemer og lidelser hos både foreldrene og barna. Disse belastningene kan i tillegg påvirke foreldrenes omsorgsevne. Det kan være utfordrende for forelderen å søke eller ta imot hjelp fra barnevernet, på grunn av språkbarrieren og frykten for barnevernet (Berg & Paulsen, 2021, s. 29–30).

I den inkluderte undersøkelsen av etniske minoritetsoppfatninger av barnevernet av (Fylkesnes et al., 2015), viste de tematiske analysene av intervjuene at frykten for barnevernet ikke hovedsakelig var fra minoritetsforeldrenes personlige negative opplevelser med barnevernet. Frykten var primært relatert til flere erfaringer og representasjoner av barnevernet som var vanlig blant etniske miljøer generelt. En far som bodde omtrent fire år i Norge, uttrykte sitt syn av barnevernet slik: «hvis bare ordet begynner med å si «barneve.», før du slutter hele ordet (så sier folk «nei, nei, nei!!!»). (...) Ingen elsker dem, ingen liker dem», (Fylkesnes et al., 2015, s. 87).

En del av denne frykten kan forstås ved å se på betydningen av sosiale nettverk. For de fleste barnefamilier betraktes slekt, venner og kollegaer som viktige samtalepartnere, rådgivere og avlaster. Et sosialt nettverk har stor betydning for opplevelse av tilhørighet, inkludering og fellesskap. Som nyankommer i Norge, kan det naturligvis være utfordrende og tidskrevende å danne seg et stort nettverk, og utvikle nære relasjoner til nordmenn. Dette gjør at mange minoritetsforeldre har få personer å støtte seg til, samtidig som behovet for veiledning og råd kan være stort (Berg & Paulsen, 2021, s. 26–27). I sammenheng med barnevernet, kan et begrenset nettverk medføre at egne holdninger og handlinger sjeldent blir utfordret. Dersom en ikke har mange norske venner eller arbeidskollegaer, og ikke behersker det norske språket så godt, vil det være vanskelig å kommunisere med den norske naboen eller

andre bekjente. Dette kan føre til at en ikke får det korrektivet som kan nyansere det negative bildet av barnevernet (Berg & Paulsen, 2021, s. 26–27). Dersom minoritetsfamilien i tillegg bor i et innvandrerrett område, er det naturlig at de etablerer et nettverk bestående av individer med liknende minoritetsbakgrunn. Dette kan skape mistenksomhet, misinformasjon og frykt om barnevernet i innvandremiljøer (Skytte, 2019, s. 110). Det kan derfor være svært viktig at barnevernet og andre offentlige hjelpeinstanser formidler korrekt og presis informasjon og opplæring om barnevernet til nye landsmenn (Fylkesnes et al., 2015).

Med lys av Bourdieus kapitalbegrep kan vi forstå at minoritetsforeldre og barnevernsarbeidere har ulike kapitalformer, og dermed klassesilhørighet. Mange minoritetsforeldre mangler økonomisk kapital, og har lav sosialkapital fordi de har et begrenset nettverk, og lav kulturell kapital grunnet vansker med å forstå og ordlegge og forsvare seg på det norske språket, samt manglende kunnskap om hvordan systemet og barnevernet i Norge fungerer. I møte mellom barnevernet og minoritetsforeldre kan de betraktelige forskjellene i kapitalformer bli tydelig synliggjort. Dette kan føre til at mange foreldre kan kjenne på den asymmetriske maktrelasjonen mellom partene, og dermed oppleve en mindreverdighetsfølelse (Askheim, 2012, s. 96–97). Ut ifra Bourdieus maktperspektiv har barnevernsarbeidere makten til å hjelpe minoritetsfamiliene ved å fremme familiens kapitaløkning i form av økonomiske stønad gjennom NAV, og øke foreldrenes sosial- og kulturell kapital ved tverrfaglig samarbeid med andre hjelpeinstanser (Berg & Paulsen, 2021, s. 182).

4.2 Kulturalisering i barnevernsarbeid

Et sentralt tema som analyseres i forskningsartikkelen til (Rugk Åsa et al., 2015) er kulturalisering i barnevernfaglig praksis, hvor sosiale problemer ofte forstås og forklares med grunnlag i generalisert forståelse av kultur som slik tillegges en overdreven påvirkning på bekostning av andre relevante faktorer. Det fremkommer i studien at kulturalisering ikke er tydelig i barnevernsarbeiderens vurderinger, istedenfor var det bemerkelsesverdig mangel på bevisst refleksjon rundt det kulturspesifikke (Rugk Åsa et al., 2015, s. 103).

Ifølge (Berg & Paulsen, 2021, s. 181) vil sosialt arbeid alltid være preget av en balanse mellom å ha for mye eller for lite hensyn til kulturelle ulikheter. På den ene siden kan for stort fokus på kultur ulikheter risikere at enkeltindividers livssituasjon usynliggjøres ved at en heller fokuserer på foreldrenes etnisitet og kultur, istedenfor å se dem som enkeltindivider med personlige særtrekk og behov. Dette eksemplifiseres i inkludert forskningslitteratur som viser at barnevernet i møte med minoritetsfamilier, generelt har hatt manglende fokus rettet mot familiers sosioøkonomiske situasjon (Berg & Paulsen, 2015; Fylkesnes et al., 2015; Rugk Åsa et al., 2015; Weele & Fiecko, 2020).

På den andre siden, kan det å vektlegge kulturelle forskjeller for lite, føre til at foreldrene ikke opplever seg forstått og anerkjent i lys av deres identitet og levemåter. Det er dermed viktig å ha balanse mellom og ta hensyn til det unike ved hvert enkelt individ og situasjon, og samtidig kunne undersøke hvilke mening de kulturelle verdiene og tradisjonene har i den enkeltes liv (Berg & Paulsen, 2021, s. 181). Dette kan indikere på at det behøves mer enn kulturkompetanse- og sensitivitet i barnevernets arbeid med minoritetsfamilier. Det er nødvendig å undersøke hvordan de strukturelle forholdene som migrasjonsbelastninger, lav utdanning, svake norskkunnskaper og begrenset systemforståelse har en innvirkning på familiens liv og hverdag. Samtidig som en undersøker betydningen av hver enkelt families kultur. Gjennom denne balansen kan barnevernsarbeideren oppnå kontekstuell kunnskap og kulturforståelse: ved å tilegne økt forståelse og innsikt i den komplekse familiesituasjonen og utfordringene de møter på. Dette kan legge grunnlaget for mer hensiktsmessig hjelp og tiltak som faktisk treffer (Berg & Paulsen, 2021, s. 181).

4.3 Språk som utfordring

Berg & Paulsen (2015) tematiserer i forskningsartikkelen språk som en utfordring i møte mellom barnevernet og minoritetsfamilier. I prosjektet fremkommer det at dette ofte gjelder utfordringer knyttet til faktiske språkulikheter, utfordringer med bruk av tolk, og mangel på kompetente tolker. Et annet viktig funn av prosjektet er at kommunikasjonen i møtet mellom partene er avgjørende for om foreldrene har tillit og er tilfredse med barnevernet. Foreldrene som er intervjuet beskriver gjentakende informasjons- og språklige utfordringer (Berg & Paulsen, 2015, s. 154).

Det å ikke kunne beherske norsk i Norge, kan ifølge Eriksen og Sajjad (2015, s.130) sammenlignes med en fysisk nedsatt funksjonsevne. Dette blir begrunnet med at innvandrere som ikke behersker norsk har en begrenset bevegelsesfrihet og får dårligere behandling fordi de ikke kan kommunisere hva de ønsker, hva de er fornøyd med, hva de ønsker å endre på, eller forsvare seg selv dersom de blir misforstått. Videre blir det understreket at dette fører til en grunnleggende maktforskjell mellom minoritetsfamilier som ikke behersker norsk og nordmenn som har dette som sitt morsmål (Eriksen & Sajjad, 2020, s. 130).

Tolk er et grunnleggende hjelpemiddel for å kunne tilby likeverdige tjenester for alle. Bruk av tolk kan likevel være utfordrende, ettersom det å kommunisere ved en tredjeperson kan både være vanskelig, unaturlig og tidskrevende. I tillegg viser studiet at det er stor usikkerhet av kvaliteten av det tolken formidler. Mange frykter at tolken ikke er kompetent nok til å kunne oversette eksakt hva som blir kommunisert, ved at det enten legges til ukorrekte påstander eller tas bort viktige føringer i samtalen. Bruk av tolk kan også føre til at relasjonsbygging mellom forelder og barnevernsarbeideren krever lenger tid, da det kan oppstå vanskeligheter med å bestille tolk og avtale samtalemøter. Det er viktig å understreke at de fleste som bruker tolk har god erfaring med dette når samme tolken blir brukt over tid, og er kompetent på sitt fagområde (Berg & Paulsen, 2021, s. 31).

Ved å anvende Bourdieus teori om kapital og klasse, kan en forstå at minoritetsforelderens kulturelle kapital i form av språk fra hjemlandet vil heller ikke være verdifullt eller anerkjent i det norske samfunnet. I tillegg vil det være vanskelig for minoritetsforelderens å bygge seg oppover til høyere klasser i Norge, grunnet mangel på den «rette» formen for kulturell kapital (Hutchinson & Oltedal, 2019, s. 102). Det asymmetriske maktforholdet mellom partene forsterkes når forelderens ikke kan snakke norsk, ved at de ikke kan sine rettigheter, og ikke kan argumentere for seg selv, og på den måten reduserer muligheten til å kunne utøve motmakt (Skau, 2016, s. 63).

5. Avslutning

Gjennom forskning kom det frem at utfordringene i møtet mellom barnevernet og etnisk minoritetsfamilier var særlig preget av de kulturelle ulikhetene i form av språk, og ulike forståelser av hva som betraktes som en hensiktsmessig oppdragelsespraksis og god nok omsorg. I flere tilfeller ble oppdragelsesmetoder som i utgangspunktet var nyttige hos minoritetskulturen, stemplet som skadelige av barnevernets normative vurderinger.

Samtidig handler det om flere forskjellige forhold som sosioøkonomiske og innvandringsrelaterte faktorer, som hver for seg og totalt kan gi oss en forståelse av de sammensatte og komplekse utfordringene. Å redusere dette til kun kultur kan imidlertid bli en simplifisering – en simplifisering som i bestefall gir et utilstrekkelig bilde av de reelle utfordringene, og som i ytterste konsekvens bidrar til at det iverksettes tiltak som er uhensiktsmessige og lite effektive. Det betyr ikke at de kulturelle ulikhetene er irrelevante i enkeltsaker, men det er ikke fundamentet for å kunne fastslå at dette representerer et vesentlig aspekt på gruppenivå. For økt fokus på kultur kan også føre til kulturalisering, som kan risikere at en underkommuniserer viktige forhold som er av betydning for familien, og overkommuniserer kulturelle beskrivelser som kan være ubetydelig og irrelevant.

Med utgangspunkt i tidligere kritikk av barnevernets normative vurderinger, er det svært viktig å tilegne seg bred kunnskap om kultur, innvandring, og ulike oppdragelsesmetoder. Samt er det også nødvendig å bevisst reflektere kritisk over egne kulturelle verdier, holdninger, klassetilhørighet og maktposisjon, og hvordan dette påvirker forholdet i møte med minoritetsfamilier.

6. Referanseliste

Askheim, O. P. (2012). *Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid: Floskel, styringsverktøy, eller frigjøringsstrategi?* (1. utg.). Gyldendal akademisk.

Attiq, S. (03032023). Norsk barnevern i kritisk søkelys. *Dagsavisen*.

<https://www.dagsavisen.no/debatt/2023/03/03/norsk-barnevern-i-kritisk-sokelys/>

Aveyrad, H. (2019). *Doing a Literature Review in Health and Social Care: A Practicale Guide* (4. utg.). Open University Press.

Berg, B. & Paulsen, V. (2015). Myter eller realiteter? - Møter mellom innvandrere og barnevernet. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(2), 152–155.

<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-08>

Berg, B. & Paulsen, V. (2021). *Møter mellom minoriteter og barnevernet*.

Universitetsforlaget.

Berk, L. E. (2013). *Child Development*. Pearson Education.

<https://books.google.no/books?id=ulTioQEACAAJ>

Booth, P. B. & Jernberg, A. M. (2010). *Theraplay: Helping parents and children build better relationships through attachment-based play*. John Wiley & Sons.

Bufdir. (2023). *Ny barnevernslov*. <https://www.bufdir.no/fagstotte/barnevern-oppvekst/ny-barnevernslov/>

Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2021). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid* (2. utg.). Gyldendal.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal Akademisk.

De Leersnyder, J., Boiger, M. & Mesquita, B. (2013). Cultural regulation of emotion:

Individual, relational, and structural sources. *Frontiers in psychology*, 4, 55.

Eriksen, T. H. & Sajjad, T. A. (2020). *Kulturforskjeller i praksis: Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utgave). Gyldendal.

Fellesorganisasjonen (FO). (2019). Yrkesetisk grunnlagsdokument for barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere. <https://www.fo.no/getfile.php/1311735-1585635696/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>

Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet—En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(2), 81–96. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-02>

Hutchinson, G. S. & Oltedal, S. (2019). *Praksisteorier i sosialt arbeid* (2. opplag). Universitetsforlaget.

Universitetet i Stavanger. (2020, 28. oktober). *Innvandrerforeldres oppfatninger av barnevernet*. <https://www.uis.no/nb/innvandrerforeldres-oppfatninger-av-barnevernet>

Larsen, C. K. & van der Weele, J. (2020). Vurdering av omsorgsevne—Hvilken betydning har kultur. *Kultur og kontekst i praktisk psykologarbeid*.

Mesman, J., Minter, T., Angged, A., Cissé, I. A., Salali, G. D. & Migliano, A. B. (2018). Universality without uniformity: A culturally inclusive approach to sensitive responsiveness in infant caregiving. *Child Development*, 89(3), 837–850.

Rugk Åsa, M., Eide, K. & Ylvisaker, S. (2015). Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(2), 98–106. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-03>

Qureshi, N.A. (2005). Profesjonell kultursensitivitet framfor faglig etnisentrisme. *Tidsskrift for psykisk helse arbeid* 2 (3), 261- 274. <https://www-idunn->

no.galanga.hvl.no/doi/10.18261/ISSN1504-3010-2005-03-05

Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017). *Barnevern i et minoritetsperspektiv: Sosialt arbeid med barn og familier*. Gyldendal akademisk.

Rugkåsa, M., Ylvisaker, S. & Eide, K. (2017). Et tve-egget sverd. En diskusjon av kulturkompetansebegrepets konsekvenser i profesjonelt arbeid med minoritetsetniske barn og familie. *Norsk senter for barneforskning* 35 (2-3), 121-137

Schiefloe, P. M. (2019). *Mennesker og samfunn: Innføring i sosiologisk forståelse* (3. utg.). Fagbokforl.

Skau, G. M. (2016). *Mellom makt og hjelp: Om det flertydige forholdet mellom klient og hjelper* (4. utg.). Universitetsforlaget.

Skytte, M. (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid* (3. utg.). Gyldendal Akademisk.

Statistisk sentralbyrå (SSB). (2023). *Innvandring*. <https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/faktaside/innvandring>

Weele, J. van der & Fiecko, E. M. (2020). Kulturelle fallgruver i vurderinger av foreldrenes omsorgsevne. *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål*, 18(2), 126–147. <https://doi.org/10.18261/issn.0809-9553-2020-02-04>

Åsa, M. R., Eide, K. & Ylvisaker, S. (2015). Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, 92(2), 98–106. <https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-03>

Vedlegg 1

PICO-skjema	
P: Populasjon	Minoritetsfamilier, familier, barn i Norge
I: Intervensjon eller problem	Utfordringer, kulturulikheter.
C: Sammenligning/kontekst	Norsk kontekst
O: Utfall	Forstå årsakene bak utfordringene. Finne løsninger.

Vedlegg 2

Søkeprosess

SØKEORD	NORSK	ENGELSK
Minoritet	Innvandrere og utvandrere Etniskminoritet Minoritetsfamilie Utenlandsk Utlending	Immigrants emigrants Ethnic minority* (s) Ethnical minorities Minority family Immigrant* (s) Emigrant* (s)
Kultur	Kultursensitivitet Kulturkompetanse Individualisme Kollektivism	Culture
Barnevern	Barneverntjenesten Barnevernloven	Child welfare services Child welfare Child protection Child protective services

Vedlegg 3

Tematisk analyse. De ulike fargene representerer de ulike temaene slik at jeg kan skille de enkelt fra hverandre.

Tema Artikkel 	Ulik oppdragelsesstil	Språk barriere	Kulturelle ulikheter	Makt
(Åsa et al., 2015)	X		X (kulturalisering)	X (makt i minoritet og majoritet, avmakt, barnevernets maktposisjon)
(Fylkesnes et al., 2015)	X		X	X (avmakt, maktujevnhet, makt mellom profesjon og klient,
(Weele & Fiecko, 2020)	X	X	X (kulturkompetanse, kultursensitivitet, kultur analyse, kulturelle fallgruver)	X (makt i relasjonen mellom hjelper og klient, avmakt,
(Berg & Paulsen, 2015).	X	X	X (kultur forskjeller, kultursensitivitet, kulturkompetanse flerkulturelt barnevern, kulturelle misforståelser)	